

VÖRÖS ZOLTÁN

EGY KONTINENSTORNA MARGÓJÁRA

A 2010-ES ANGOLAI AFRIKA KUPA KRITIKÁJA

Vérengzés, majd eltiltás, kapus-bakik és végtelenül gyenge játék – így jellemezhető a 2010-es angolai Afrika Kupa, mely alaposan felborzolta a futball-társadalom idegeit, vélhetően megtorpantva egy sokat ígérő kezdeményezést, mely hosszú fejlődés után egyre rangosabbá váló küzdelmeket hozott. Az 1957-es szudáni rajt óta (1968-tól kétévente) megrendezésre kerülő Afrikai Nemzetek Kupája (Africa Cup of Nations vagy African Nations Cup, a továbbiakban ANC) labdarúgótorna a kontinens legrangosabb megmérettetése, melyet az afrikai focisták topligákba való áramlásával egyre több kritika ér. Az esemény jelentőségét azonban nem szabad lebecsülni, története korábbra nyúlik vissza, mint az európai seregszemléé, melyet először 1960-ban rendeztek meg.

Focimeccs a marokkói hegyek között

Igaz, a sokszínű kontinens kupája nem kapott kellő figyelmet és évtizedekig csupán a helyi érdeklődésnek állt középpontjában. A helyzet az afrikai játékosok „kiáramlásával” változott meg. A jó felépítésű, kitűnő kondícióval megáldott játékosok egyre nagyobb szerepet kaptak csapataikban, Nigéria 1996-os atlantai olimpiai győzelme pedig előrevetítette az afrikai foci lehetséges dominanciáját. Noha kiugró eredményt a mai napig nem sikerült elérnie a kontinens csapatainak a világbajnokságokon, számos játékos igazi sztárrá avanszált a topligák élcsapatai-

ban, elég csak Didier Drogba vagy Samuel Eto'o nevét megemlítenem, de sorolhatnánk még napestig Adebayortól, Kaloun át egészen Songig a kitűnő játékosokat. Az afrikai foci tehát megerősödött és ezzel együtt járt az ANC megerősödése is: a korábban még csak 3 csapattal megrendezett tornákat egyre bővítették, idén már 53 ország csapata versengett a négy csoportba osztott 16 helyért. A két évente megrendezett esemény korábban nem okozott gondot a kisebb terhelés alatt álló játékosoknak, a labdarúgás és a játékosok fejlődése azonban egyéb nem kívánt hatásokat is kiváltott a szereplőkből: az óriási pénzek felett rendelkező csapatok egyre kevésbé akarták visszaengedni hetente több tíz, akár több mint száz ezer eurót és fontot kereső játékosait a szezon derekán. Az ANC egy másik sajátossága ugyanis a torna időpontja, minden páros évben az év elején kerülnek lejátszásra a meccsek: az időjárás ugyanis ekkor a legkiszámíthatóbb és a játékra legalkalmasabb a kontinens bármely részén, hol az esős évszak, hol a nagy forróság teszi lehetetlenné a játékot. A torna szervezői, az afrikai szövetség tehát óriási kihívás előtt állt a 2010-es, nagy figyelmet kapó évben: a dél-afrikai labdarúgó világbajnokság és a két évvel korábbi, rendkívül élvezetes játékot hozó ghánai ANC miatt megsokszorozódó érdeklődő kiszolgálása mellett ugyanis a klubokat érintő kérdésekben is döntésre kellett jutniuk: a lobbis ugyanis nem kevesebbet várt, mint a torna nyárra való áthelyezését és a négyévenkénti rendezésre való áttérést.

Az idei torna tehát különös figyelmet kapott, hamar kiderült azonban, nincs ok az érdeklődésre: ez a torna nem a fociról fog szólni, s végül a sztárokat leginkább érintő kérdésekben sem született meg a várt megállapodás.

A szervezők bíztak abban, hogy a torna hetekig uralni fogja majd a címlapokat, a 2008-as színvonalat is meghaladó összecsapásokkal. Még a kezdőszó sem hangzott el, az ANC máris a főcímet között szerepelt a különböző híroldalakra – noha ennek nem sok köze volt a sporthoz: fegyveresek megtámadták Angolában a togói labdarúgó-válogatottat szállító autóbust. 10-15 perccel az angolai határ átlépése után nyitottak tüzet a buszra tartományuk, Cabinda függetlenségéért harcoló lázadók, az akciót az egyik szeparatista szervezet magára vállalta. A buszt a rendőri kíséret ellenére teljesen szétlőtték, hárman meghaltak: a sofőr mellett a pályaedző és a sajtófőnök életét nem tudták megmenteni. Túlélte viszont az incidenst a súlyosan sérült cserkapus, akiről az első napokban olyan hírek keringtek, hogy a kórházban elhunyt. Az eseményt követően rengeteg nyilatkozat és vélemény látott napvilágot, az Afrikai Labdarúgó Szövetség ugyanakkor

Cabinda

Cabinda tartomány Angola exklávéja, azaz külső területre, egy, a Kongói Demokratikus Köztársasághoz tartozó területsáv választja el egymástól a két „ország részt”.

Cabindában már az 1960-as évek óta folyt felkelés a gyarmatosító Portugália ellen, önállóságot követelve. Erre végül nem került sor, Angola 1975-ös függetlenedésével a nyugat-afrikai ország fennhatósága alá került a terület. A tartomány felszabadításáért küzdők tehát folytatták harcukat és a kezdetben egységes FLEC (Front for the Liberation of the State of Cabinda) napjainkra több frakcióra szétesve küzd a fennhatóság ellen.

Nem meglepő módon, a háttérben természetesen az olaj áll, sok más konfliktushoz hasonlóan itt is a fekete arany mozgatja az érdekeket: Angola kőolajiparából él, de a kitermelt mennyiség 70%-a Cabindából érkezik. Nem véletlen tehát egyik oldalról a függetlenség utáni vágy, másik oldalról pedig a minden áron való együttélés.

gyorsan nyilvánvalóvá tette, nem haszolja el a tornát. Togó játékosai értelesen álltak az esemény előtt, igyekeztek feldolgozni a támadást, de rögtön jelezték, nem biztos, hogy képesek lesznek kiállni a tornán. A togói elnök visszahívta őket a kupáról, hogy a gyász idején hazájukban tartózkodjanak, majd az összetartás során a togói csapat tanúbizonyságot adott a sport erejéről: úgy döntöttek vállalják a küzdelmeket társaik emlékéért.

A szövetség azonban máshogy döntött: kizárták őket, mert nem álltak ki az első meccsen. Az elhatározás jogosságán lehet vitatkozni, erkölcsi mondanivalóján azonban nem: egy fegyveresek által megtámadott, társaik elvesztését követő sokkban mégis a játék mellett döntő csapatot nem szabad, nem lehet kizárni egy ilyen tornáról, a szervezőbizottság reakciója pedig egyenesen felháborító volt: egyetlen mondanivalójuk csupán az volt, hogy nem busszal kellett volna megközelíteni a tornányt.

A bojkottra való felhívás vagy a szörnyű események okozta riadalom aztán a foci pályán zajló eseményekre is rányomta a bélyegét. Mindent elmond az idei rendezvényről és az afrikai foci jelenlegi helyzetéről az, hogy a tornán egyedüli csapatként értékelhető teljesítményt bemutató és az Afrika Kupát végül megnyerő válogatott egy olyan országot képvisel, mely nem lehet majd ott a világbajnokságon: Egyiptomot. A nagy, VB-n is szereplő csapatok, köztük Elefántcsontpart, Kamerun és Nigéria szánalmas teljesítményt nyújtottak, a nyári házigazda Dél-afrikai Köztársaság ki sem jutott a kontinens tornára, míg Ghána, habár eljutott a döntőig nem tudta megnehezíteni Egyiptom dolgát. A legtöbb foci-barát Algéria teljesítményére volt kíváncsi, mert óriási párharc során biztosították be helyüket a nyári seregszemlén. Az észak-afrikai gárda, azonban bebizonyította, hogy semmi keresnivalója sincs a VB-n, az angol, amerikai és szlovén válogatott gond nélkül fogja elverni őket, ha mutatott formájukat ismétlik meg a nyáron.

A vérengzés miatt igen, a mutatott játék miatt biztosan nem lesz tehát emlékezetes a torna: a 4-4-es döntetlent hozó Angola-Mali nyitómeccset követő mérkőzések ugyanis focit csak nyomokban tartalmaztak, a játékosok már klubjukba vágytak, olyan nagy nevek tértek haza valamirevaló momentumok nélkül, mint Drogba, Kolo Touré vagy Eto'o. Talán ők is demonstrálni akarták: az Afrika Kupára így és ebben a formában nincs szükség, a négyévenkénti rendezés bőven elegendő lenne az európai min-

ta alapján. A szövetség vezetői azonban ezúttal sem hallgattak a józan észre, szerintük ugyanis nagy lehetőség ez Afrikának, ráadásul a rendező országokban végrehajtott infrastrukturális fejlesztések segítik az államok fejlődését.

Ha végiggondoljuk érveket, akár igazuk is lehetne, hisz Európában is komoly előkészületek keltenek egy kontinens torna lebonyolításához, gondoljunk csak hazánk kandidálására és a felépítendő stadionokra. Csakhogy a sokkalta jobb – anyagi – helyzetben lévő Európa is kardélen táncol, az ukrán-lengyel közös EB-projekt továbbra is veszélyben forog, és ne felejtjük, itt nem két évente kell helyszínt keresni. Az afrikai rendezés ehhez képest gyerekcipőben jár: az új stadionok felépítése felesleges pénzkiadásnak tűnik egy olyan országban, mely, mint láttuk, a rendet sem bírja fenntartani államhatárain belül. A ritkább lebonyolítás nagyobb felkészülést jelenthetne, modernebb infrastruktúrát és

valós fejlődést, olyan államokban, melyek képesek biztosítani a megfelelő körülményeket, és itt nem csupán a stadionokról kell szót ejteni.

A sportban az a gyönyörű, hogy képes egységbe kovácsolni a nemzetet, de nem lehet ezért életeket is feláldozni. Ha a játékosok (és szurkolók) maximális biztonsága azt kívánja, hogy egy évtizeden keresztül Tanzániában rendezzék az Afrika Kupát, hát legyen, de ne rontsák Afrika hírét. Két éve ugyanis nagyszerű rendezvényt láthattunk, rengeteg jó focistával, élvezetes meccsekkel, igazi reklámja volt Afrikának a torna. A 2010-es esemény azonban lerombolta ezt a képet, a szövetség döntései, melyet megkoronázott

utolsó, teljesen érthetetlen lépésük, Togó két tornáról való eltávolítása, inkább tették Afrikát visszataszítóvá, mint szerethetővé. A klubok által remélt döntés tehát elmaradt, marad az időpont és a kétévenkénti rendezés, egy apróbb változással: 2013-tól minden páratlan évben kerül majd megrendezésre az ANC.

A sportszerető Afrika-barát pedig csak reménykedik, hogy nem kell izgulnia pár év múlva választott kedvenceiért, hogy vajon megérkeznék-e a szudáni torna Darfúrban rendezett meccseire, mert éppen ott van szükség infrastrukturális fejlesztésekre...

A 2010-es kupa csapatai

Algéria: sivatagi rókák

Angola: fekete antilopok

Mali: sasok

Malawi: lángok

Burkina Faso: csődörök

Ghána: fekete csillagok

Elefántcsontpart: elefántok

Togó: sólymok

Benin: mókusok

Egyiptom: fáraók

Mozambik: mambák

Nigéria: szuper sasok

Kamerun: szelídíthetetlen oroszlánok

Gabon: párducok

Tunézia: Karthagoi sasai

Zambia: réz puskagolyók

Eddigi győztesek

Győzelmek száma	Nemzet	Év(ek)
7	Egyiptom	1957, 1959, 1986, 1998, 2006, 2008, 2010
4	Ghána	1963, 1965, 1978, 1982
4	Kamerun	1984, 1988, 2000, 2002
2	Nigéria	1980, 1994
2	Kongói DK	1968, 1974
1	Elefántcsontpart	1992
1	Algéria	1990
1	Tunézia	2004
1	Marokkó	1976
1	Dél-afrikai Köztársaság	1996
1	Szudán	1970
1	Etiópia	1962
1	Kongói Köztársaság	1972